

Klagenævnet for Udbud

(A.F. Wehner, Suzanne Helsteen, Viggo Olesen)

96-44.556

7. januar 1997

K E N D E L S E

Foreningen af Rådgivende Ingeniører
(selv)

mod

Udenrigsministeriet
(selv)

Ved klageskrift af 25. marts 1996, modtaget i Klagenævnet den 27. marts 1996, har klageren, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, overfor indklagede, Udenrigsministeriet nedlagt følgende påstande:

1. At indklagede tilpligtes at udbyde ingeniørrådgivningen i forbindelse med opførelsen af den danske ambassade i Berlin i overensstemmelse med reglerne i EU-direktiv 92/50/EØF. Som konsekvens af dette skal Klagenævnet annullere den allerede foretagne overdragelse af opgaven, som har fundet sted uden udbud.
2. At klagen tillægges opsættende virkning, således at arbejdet stoppes indtil Nævnets kendelse foreligger, i henhold til § 10, stk. 1, 2. pkt., i Erhvervsministeriets lovebekendtgørelse nr. 1166 af 20. december 1995, Bekendtgørelse af lov om Klagenævnet for Udbud.

Indklagede har bestridt at have overtrådt EU-direktivet 92/50/EØF.

Der er for nævnet tilvejebragt følgende oplysninger:

I juni 1994 besluttede Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island at opføre et fællesnordisk ambassadekompleks i Berlin, Tyskland.

Til styring af projektet blev der nedsat en styregruppe med repræsentanter fra alle fem nordiske landes udenrigsministerier.

Første fase af projektet var afholdelse af en arkitektkonkurrence om den overordnede disposition af komplekset og retningslinjer for udformningen af enkeltbygninger. Denne konkurrence blev afviklet mellem juni 1995 og december 1995.

Anden fase af projektet var afholdelse af fem separate konkurrencer om udformningen af de fem landes enkelte ambassadebygninger. Hvert enkelt land har forestået denne konkurrence efter fælles retningslinjer.

Ved annonce i Supplementet til EF-Tidende 12.1.96 udskrev det danske Udenrigsministerium en totalrådgivningskonkurrence om udformningen af den danske ambassade. Det var et begrænset udbud i henhold til EU-direktiv 92/50/EØF, artikel 36, stk. 1a. Udbudet omfattede både arkitekt- og ingeniørrådgivning, og opgaven ønskedes løst af en totalrådgivergruppe bestående af arkitekt og ingeniør. (Udbud nr. 2).

Ved brev dateret 8. marts 1996 aflyste Udenrigsministeriet udbud nr. 2. Begrundelsen var, at opgaven skulle gennemføres med en kontaktarkitekt og en hovedingeniør i Berlin. Ingeniørrådgivningen omfattende samtlige nordiske ambassader samt fælles faciliteter blev overdraget til Ingenieurgesellschaft Höffner (IGH) uden udbud.

Det er endvidere oplyst, at den fællesnordiske styringsgruppe, inden beslutningen blev truffet om at overdrage de samlede ingeniøropgaver til en hovedingeniør, et tysk ingeniørselskab, havde rådført sig med et tysk advokatfirma, der fastslog, at opgaven utvivlsomt berørte væsentlige sikkerhedsinteresser i de fem nordiske lande, og at disse derfor ifølge undtagelsesbestemmelsen i direktivets artikel 4 nr. 2 ikke behøvede at iagttage direktivets bestemmelse om udbud.

Indklagede har nærmere begrundet de trufne dispositioner således:

»Finland, Island, Norge og Sverige ønskede ikke at udbyde ingeniøropgaverne i forbindelse med deres nationale ambassadebygninger, men gik i styringsgruppen ind for at finde et enkelt firma, der var godt indarbejdet i Tyskland og skønnedes at magte den samlede ingeniøropgave, der ansås for meget kompliceret. Det ville herefter ikke være hensigtsmæssigt at fastholde den danske intention om en kombineret arkitekt- og ingeniøropgave på det danske byggeri. Danmark indgik derfor i konsensus med de fire andre lande om, at der skulle ansættes en hovedingeniør, der skulle være ansvarlig for alle ingeniøropgaverne.

Spørgsmålet om udbud af opgaven optog styringsgruppen, idet både sikkerhedshensyn, ønsket om en kvalificeret rådgivning med særligt henblik på tyske forhold, og samtidig prishensyn tilsagde, dels at der skete en eller anden form for udbud, dels at dette begrænsedes af de nævnte hensyn.

.....

Med den betydelige rolle, som de fire andre lande ville tillægge deres fælles ingeniør, var det klart, at denne under alle omstændigheder faktisk ville blive hovedingeniøren, som den eventuelle danske ingeniør havde måttet underordne sig i et omfang, som ikke havde været erkendt på dansk side. Danmark indgik derfor i konsensus med de fire andre lande og måtte i konsekvens heraf aflyse udbuddet af ingeniøropgaven i den danske del af ambassadekomplekset. Alle styringsgruppens beslutninger skal træffes ved konsensus, og det ville have været ejendommeligt og skadeligt for det almindelige samarbejde, hvis Danmark havde fastholdt sin intention. At fastholde det danske udbud ville under alle omstændigheder betyde

tildeling af en væsentlig mindre opgave end forudset, og kunne med stor sandsynlighed medføre, at man kom til at betale to gange for det samme arbejde.

.....

I tillid til det tyske responsum, som alle styringsgruppens medlemmer tillagde stor vægt, renoncerede man fra dansk side på EU-udbud af hovedingeniørens opgave, så meget mere som man ikke skønnede, at nogen af de firmaer, der havde deltaget i den første danske konkurrence, ville komme i betragtning til den meget større opgave som hovedingeniør, ikke mindst af hensyn til ønsket om indgående erfaring under tyske forhold.«

Klageren har til støtte for de nedlagte påstande bl.a. gjort gældende:

at ingeniørrådgivningen i forbindelse med opførelsen af det fælles nordiske ambassadekompleks er omfattet af udbudspligten i EU-direktiv 92/50/EØF.

at indklagede har overtrådt bestemmelserne i EU-direktiv 92/50/EØF ved at overdrage arbejdet med ingeniørrådgivningen til Ingenieurgesellschaft Höffner uden udbud.

at den eneste mulighed for at genoprette forholdet vil være at standse arbejdet med ingeniørrådgivningen nu, og gennemføre en udbudsforretning efter reglerne i direktivet.

at arbejdet med ingeniørrådgivningen uden større tab kan standses på nuværende tidspunkt, da hovedparten af projekteringen først skal laves, når der foreligger et forslag fra arkitekten.

Indklagede har overfor klagerens argumentation nærmere anført følgende:

I de tilfælde, hvor regulært udbud har fundet sted, er dette foretaget af Projektlederen (projektsekretariatet) efter konkret bemyndigelse fra Styringsgruppen i form af vedtagelse på møde i Styringsgruppen. Til Projektleder er udpeget Statens Fastighetsverk. Dette er formaliseret ved aftale af 6. maj 1996 mellem Styringsgruppen og Statens Fastighetsverk med hjemmel i samarbejdsaftale af 18. december 1995 mellem de fem nordiske lande. Kontrakten af 20. juni 1996 med den fælles kontaktarkitekt, firma Pysall & Ruge, angiver at være indgået af vedkommende myndighed i de fem nordiske lande repræsenteret ved Projektlederen, Statens Fastighetsverk. Dette er sket i henhold til konkret bemyndigelse fra Styringsgruppen. På samme måde vil det forholde sig for hoveingeniørens vedkommende.

Efter forelæggelsen den 31. januar 1996 i Styringsgruppen af den tyske advokat Jürgen Beckers responsum af 25. januar 1996 har det ikke været aktuelt at overveje EU-udbud af opgaven som hovedingeniør. I det hypotetiske tilfælde, at Danmark herefter skulle have ændret opfattelse og insisteret på udbud, måtte alle bygherrer se i øjnene, at tidsplanen for projektering og byggeri ikke ville kunne overholdes. Dette ville være særdeles alvorligt, fordi byen Berlin ved grundsalget til Sverige og Finland havde indrømmet en rabat på 25 procent af købesummen på betingelse af, at det samlede byggeri med tag og facader stod færdigt i oktober 1998. En ikke-overholdelse af denne frist ville medføre en fordyrelse af de nævnte grundkøb på tilsammen 5,9 millioner tyske mark eller omkring 22,7 millioner danske kroner, som i værste fald kunne blive forlangt båret af Danmark.

Klagenævnet, der ikke har fundet grundlag for at tillægge klagen opsættende virkning, skal udtale:

Efter det for Nævnet oplyste besluttede de nordiske udenrigsministerier i enighed at lade ingeniørrådgivningsopgaven for hele ambassadekomplekset udføre samlet. Uanset, at der ikke for Nævnet foreligger oplysninger, der giver fornødent grundlag for at undtage den samlede ingeniørrådgivningsopgave fra udbud efter reglerne i EU-direktiv 92/50/EØF, finder Nævnet, at indklagede er uden en sådan selvstændig indflydelse på gennemførelsen af projektet, at Nævnet ikke kan tage klagerens påstand om at tilpligte indklagede at udbyde ingeniørrådgivningsopgaven i forbindelse med opførelsen af den danske ambassade i Berlin i overensstemmelse med reglerne i EU-direktiv 92/50/EØF til følge, hvorfor

bestemmes:

Den af klageren Foreningen af Rådgivende Ingeniører mod indklagede, Udenrigsministeriet fremsatte klage tages ikke til følge.